

POSTANOWIENIE

11 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

na posiedzeniu niejawnym 11 października 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa U. spółki jawnej w S.

przeciwko T.K.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej U. spółki jawnej w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z 12 kwietnia 2023 r., XIII Ga 519/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o

charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powódka U. Sp. j. w S. powołała się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej mającą wynikać z tego, że pozwany – na skutek dokonanej przez poprzedniczkę prawną powódki spłaty zobowiązania – stał się bezpodstawnie wzbogacony w tym znaczeniu, że jego pasywa uległy zmniejszeniu o kwotę 58 000 zł, zaś żądanie powódki, aby pozwany zwrócił tę kwotę na jej rzecz, nie pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. Wskazała również na występujące w sprawie zagadnienie prawne dotyczące możliwości dochodzenia w odrębnym postępowaniu, niezależnie od postępowania w przedmiocie rozwiązania spółki jawnej, roszczenia, które powstało po dniu bilansowym (art. 65 k.s.h.), jak również zgodności dochodzenia tego rodzaju roszczenia z zasadami współżycia społecznego (art. 411 pkt 2 k.c.).

Powołanie się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Jak przyjmuje się w utrwalonej judykaturze Sądu Najwyższego, oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Oczywiste jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter, odnosić się do konkretnych, powołanych przez skarżącego przepisów prawa i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18).

Bliższa analiza wniosku nie pozwalała uznać, aby sytuacja taka miała miejsce w sprawie rozstrzygniętej zaskarżonym wyrokiem.

Argumentacja wniosku pomijała, że oddalenie powództwa nie zostało oparte tylko na rozważaniach związanych z toczącym się częściowo równolegle postępowaniem w przedmiocie rozwiązania spółki jawnej, lecz przede wszystkim na założeniu, iż wobec braku przesłanek określonych w art. 518 § 1 pkt 1 k.c. spełnienie świadczenia przez poprzedniczkę powódki nie doprowadziło do

wstąpienia jej w prawa zaspokojonego wierzyciela, a zarazem dokonanie spłaty kredytu nastąpiło przy świadomości braku zobowiązania, co w świetle art. 411 pkt 1 k.c. wyłącza żądanie zwrotu nienależnego świadczenia. Sąd Rejonowy wyjaśnił jednocześnie, że poprzedniczka powódki nie spełniała świadczenia w celu uniknięcia przymusu, co pozwalałoby żądać zwrotu świadczenia nienależnego także wtedy, gdy zostało spełnione przy świadomości braku zobowiązania. Sąd Okręgowy zaaprobował tę ocenę wskazując wprost, że w sprawie nie wykazano, iżby świadczenie w postaci spłaty kredytu zaciągniętego m.in. przez pozwanego nastąpiło w celu uniknięcia przymusu. W podstawach kasacyjnych nie powołano zaś art. 411 pkt 1 k.c. (por. art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

W tym stanie rzeczy rozważania wniosku, skupione na relacji między postępowaniem w przedmiocie rozwiązania spółki jawnej a postępowaniem, w którym wydano zaskarżony wyrok, a także ocenie dochodzonego roszczenia przez pryzmat zasad współżycia społecznego, nie mogły przekonywać o wadliwości zaskarżonego wyroku, a tym bardziej o tym, by wyrok ów był wadliwy w sposób elementarny i widoczny *prima vista*.

Na marginesie należało dodać, że art. 411 pkt 2 k.c. wyłącza możliwość zwrotu nienależnego świadczenia, jeżeli jego spełnienie czyniło zadość zasadom współżycia społecznego. Inaczej mówiąc, to, że nienależne świadczenie odpowiadało zasadom współżycia społecznego stoi na przeszkodzie żądaniu jego zwrotu. Przepis art. 411 pkt 2 k.c. nie stanowi natomiast – jak zdawały się sugerować argumenty skargi – źródła roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia; nie stwarza również samodzielnej płaszczyzny rozważań co do tego, czy samo żądanie zwrotu świadczenia nienależnego odpowiada *in casu* zasadom współżycia społecznego, czy też nie. Inną rzeczą jest to, że w tej materii za co najmniej nieściśle należało uznać także wywody Sądów *meriti*, co nie rzutowało jednak na zasadność wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W konsekwencji, przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie mogła stanowić także wątpliwość sformułowana jako zagadnienie prawne. Abstrahując od tego, że skarżąca nie wykazała, na czym konkretnie miałyby polegać akcentowana we wniosku „różnorodna i niejednorodna” praktyka sądowa w

rozważanej materii, a także z czego miałyby wynikać precedensowy charakter rozważanego problemu, wobec tego, w jaki sposób sformułowano podstawy kasacyjne i wobec motywów zaskarżonego wyroku, jego rozstrzygnięcie nie mogłoby mieć wpływu na wynik postępowania kasacyjnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.G.)

[ał]